

ลาออกก่อนลงสมัคร ... เหตุไฉนขาดคุณสมบัติรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ?

โดยนายปกครอง

อยากสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ... จะต้องมียุคสมบัติหรือไม่มีลักษณะต้องห้ามอย่างไบบ้างนั้น ดูได้จากพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ในมาตรา ๑๒ ซึ่งได้กำหนดให้ผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามไว้ทั้งหมด ๑๕ ประการ โดยวันนี้นายปกครองจะขอหยิบยกเฉพาะมาตรา ๑๒ (๗) ที่กำหนดว่า “ไม่เป็นสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำ พนักงานเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือของรัฐวิสาหกิจ หรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือลูกจ้างของเอกชนซึ่งมีหน้าที่ทำงานประจำ”

กรณีบุคคลที่เคยดำรงตำแหน่งดังกล่าวแล้วลาออก วันที่การลาออกมีผล ! ถือเป็นการสำคัญสำหรับผู้ที่จะลงสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งวันนี้นายปกครองก็มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับวันมีผลในการลาออกจากตำแหน่งของผู้ที่ประสงค์จะยื่นใบสมัครเพื่อรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งจะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนหรือไม่มีลักษณะต้องห้ามในเวลาที่ยื่นสมัครรับ...

เรื่องราวของคดีมีอยู่ว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นพนักงานจ้างตามภารกิจ (ผู้ช่วยช่างไฟฟ้า) ของ อบต. แห่งหนึ่ง ได้ยื่นหนังสือขอลาออกจากราชการ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ โดยคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลได้มีมติในการประชุม เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ เห็นชอบให้ลาออกจากราชการ โดยมีผลตั้งแต่วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ นาย ก อบต. จึงมีคำสั่ง ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ ให้ผู้ฟ้องคดีลาออกจากราชการตั้งแต่วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ เป็นต้นไป

ช่วงเวลานั้น ... นายอำเภอก็ได้มีประกาศแจ้งกำหนดการสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ในระหว่างวันที่ ๖ ถึงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๐ และตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครในวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๐ โดยกำหนดวันเลือกผู้ใหญ่บ้านในวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๖๐ ผู้ฟ้องคดีจึงมีหนังสือขอยกเลิกหนังสือลาออกจากราชการฉบับลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ และได้ยื่นหนังสือลาออกฉบับใหม่ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ โดยขอให้การลาออกมีผลในวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ เพื่อจะไปสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน พร้อมระบุเหตุผลว่ามีความจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งนาย ก อบต. เห็นว่าต้องยกเลิกมติเดิมของคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลที่มีมติให้ผู้ฟ้องคดีลาออกจากราชการตั้งแต่วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ ก่อน จึงได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๐ แจ้งกรณีดังกล่าวไปยังประธานคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบล รวมทั้งได้มีความเห็นว่าเห็นควรอนุญาตให้ผู้ฟ้องคดีลาออกจากราชการในวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐

ต่อมา ในวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๐ ผู้ฟ้องคดีได้ไปยื่นใบสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีผู้สมัครเพียง ๒ ราย คือ นางสาว เป็นผู้สมัครหมายเลข ๑ และผู้ฟ้องคดีเป็นผู้สมัครหมายเลข ๒ จากนั้นนายอำเภอได้มีประกาศว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ (๗) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ เนื่องจากเป็นพนักงานจ้างตามภารกิจของ อบต. (นายอำเภอเห็นว่า การขอลาออกวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ ยังไม่เป็นผลเนื่องจากยังอยู่ระหว่างการพิจารณา

ของคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบล) และได้ประกาศผลการเลือกผู้ใหญ่บ้านกรณี ไม่ต้องทำการเลือก ว่านางสาวได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน !

ผู้ฟ้องคดีคัดค้าน และนายอำเภอได้ยกเลิกประกาศที่ให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ขาดคุณสมบัติฯ รวมทั้งยกเลิกประกาศที่ให้นางสาวได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน พร้อมทั้งขยายเวลาการเลือกผู้ใหญ่บ้านออกไป แต่หลังจากนั้น นายอำเภอกลับมีหนังสือลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๐ แจ้งผู้ฟ้องคดีว่าเป็นผู้ไม่มีคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามเนื่องจากเป็นพนักงานจ้างตามภารกิจของ อบต. เช่นเดิม ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นอุทธรณ์ ต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งผู้ว่าฯ ได้พิจารณาแล้วยกอุทธรณ์ สุดท้ายนายอำเภอได้มีประกาศลงวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๑ ให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ขาดคุณสมบัติฯ และประกาศให้นางสาวได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งได้มีคำสั่งแต่งตั้งนางสาวเป็นผู้ใหญ่บ้าน

แน่นอนว่าผู้ฟ้องคดีย่อมไม่เห็นด้วย เพราะตนได้แสดงเจตนาลาออกจากราชการ ก่อนวันเปิดรับสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งนายก อบต. มีอำนาจอนุญาตให้ตนลาออกได้ โดยไม่จำเป็นต้องยกเลิกมติคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลครั้งก่อน และขอมติให้ผู้ฟ้องคดีลาออกจากราชการในวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ ใหม่แต่อย่างใด ฉะนั้น การที่นายอำเภอมีประกาศว่าตนเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม รวมทั้งการที่ผู้ว่าฯ ยกอุทธรณ์ของตน จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ต้องเสียสิทธิในการสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน **จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง** โดยยื่นฟ้องนายก อบต. ประธานคณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติผู้สมัครรับเลือกผู้ใหญ่บ้าน นายอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัด (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๔ ตามลำดับ) เพื่อขอให้เพิกถอนประกาศที่ให้ตนเป็นผู้ขาดคุณสมบัติฯ และเพิกถอนประกาศที่ให้นางสาวได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน

คดีมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า การที่นายอำเภอออกประกาศให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ตามมาตรา ๑๒ (๗) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ฯ เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ?

คดีนี้เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ ประกาศคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลว่าด้วยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ (ใช้บังคับขณะนั้น) ข้อ ๒๔ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า “พนักงานส่วนตำบลผู้ใดประสงค์จะลาออกจากราชการให้ยื่นหนังสือขอลาออกต่อนายกองคการบริหารส่วนตำบล เพื่อให้ออกคำสั่งให้ลาออกจากราชการ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบล” วรรคสอง “ให้ยื่นล่วงหน้าก่อนวันขอลาออกไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน” วรรคสาม “การยื่นหนังสือขอลาออกล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน และนายกองคการบริหารส่วนตำบลเห็นว่ามีเหตุผลและความจำเป็น จะอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรให้ลาออกตามวันที่ขอลาออกก็ได้” วรรคสี่ “หนังสือขอลาออกที่ยื่นล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน หากไม่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร หรือที่มิได้ระบุวันขอลาออก ให้ถือวันถัดจากวันครบกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันยื่นเป็นวันขอลาออก” ข้อ ๒๕ วรรคหนึ่ง “เมื่อนายกองคการบริหารส่วนตำบลได้รับหนังสือ

ขอลาออกจากราชการ ถ้าเป็นหนังสือที่ยื่นล่วงหน้าก่อนวันขอลาออกไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน หรือที่มีใ้ระบุวันขอลาออก ให้นายกองค้การบริหารส่วนตำบลพิจารณาว่าควรอนุญาตให้ผู้ยื่นลาออกจากราชการ หรือจะสั่งยับยั้งการอนุญาตให้ลาออก ...” วรรคสาม “การขอลาออกที่ยื่นล่วงหน้าก่อนวันขอลาออกน้อยกว่า ๓๐ วัน ให้นายกองค้การบริหารส่วนตำบลมีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรก่อนวันขอลาออกว่า จะอนุญาตให้ยื่นล่วงหน้าก่อนวันขอลาออกน้อยกว่า ๓๐ วัน ตามที่ผู้ขอลาออกได้ยื่นไว้หรือไม่ แล้วแจ้งการสั่งดังกล่าวพร้อมเหตุผลให้ผู้ขอลาออกทราบก่อนวันที่การขอลาออกมีผล ...” วรรคสี่ “ถ้านายกองค้การบริหารส่วนตำบลไม่ดำเนินการตามข้อ ๒๔ วรรคสี่ หรือวรรคห้า และข้อ ๒๕ วรรคสาม ให้การลาออกนั้นมีผลตั้งแต่วันที่ขอลาออก” วรรคห้า “การยื่นหนังสือขอลาออกจากราชการเพื่อดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ตำแหน่งทางการเมือง ตำแหน่งผู้พิพากษาหรือตุลาการ ตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการใดที่กฎหมายกำหนดว่าต้องไม่เป็นข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น หรือเพื่อสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้ยื่นต่อนายกองค้การบริหารส่วนตำบลอย่างช้าภายในวันที่ขอลาออก และให้การลาออกมีผลนับแต่วันที่ขอลาออก” และข้อ ๒๕ “ผู้ขอลาออกอาจยื่นหนังสือขอถอนหรือระงับการลาออกต่อนายกองค้การบริหารส่วนตำบลได้ โดยต้องยื่นก่อนวันที่ขอลาออกมีผล”

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาว่า ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นหนังสือลาออกจากราชการฉบับแรก ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ และนายก อบต. มีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีลาออกจากราชการตั้งแต่วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ เป็นต้นไป แต่ต่อมาผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ ยื่นต่อนายก อบต. ขอยกเลิกหนังสือลาออกจากราชการฉบับลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ จึงเป็นการขอถอนหรือระงับการลาออก ก่อนวันที่การลาออกมีผล ตามข้อ ๒๕ ของประกาศคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลข้างต้น อันมีผลให้หนังสือลาออกจากราชการฉบับลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ ระงับสิ้นผลไป และในวันเดียวกันนั้น ก็ได้ยื่นหนังสือลาออกจากราชการ ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ โดยขอลาออกจากราชการตั้งแต่วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ เป็นต้นไป พร้อมระบุเหตุผลว่า มีความจำเป็นเร่งด่วนเพื่อไปสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน

อันถือเป็นกรณีที่ยื่นหนังสือขอลาออกล่วงหน้าน้อยกว่า ๓๐ วัน เมื่อนายก อบต. พิจารณาเหตุผลที่ผู้ฟ้องคดีระบุว่า ขอลาออกเพื่อไปสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งกำหนดรับสมัคร ในวันที่ ๖ ถึงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๐ ถือเป็นกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็น นายก อบต. จึงมีหนังสือ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๐ แจ้งประธานคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลทราบว่า ตนพิจารณาแล้ว เห็นควรอนุญาตให้ผู้ฟ้องคดีลาออกจากราชการในวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ ถือว่านายก อบต. อนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้ฟ้องคดีลาออกตามวันที่ขอลาออก ก็วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ ตามข้อ ๒๔ วรรคสาม ของประกาศฉบับเดียวกันแล้ว

ในเวลาต่อมา คณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลได้ประชุมแล้วมีมติเห็นชอบให้ยกเลิกมติครั้งก่อน และมีมติเห็นชอบให้ผู้ฟ้องคดีลาออกจากราชการตั้งแต่วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐

นายก อบต. จึงออกคำสั่งยกเลิกคำสั่งที่ให้ผู้ฟ้องคดีลาออกจากราชการตั้งแต่วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ เป็นต้นไป และได้ออกคำสั่งใหม่อนุญาตให้ลาออกจากราชการตั้งแต่วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ ประกอบกับผู้ฟ้องคดีได้หยุดปฏิบัติราชการตั้งแต่วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ ปรากฏตามหนังสือของนายก อบต. ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๐ กรณีจึงถือว่าผู้ฟ้องคดีได้รับอนุญาตให้ลาออกจากราชการแล้วตั้งแต่วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ เป็นต้นไป

ส่วนการที่ต่อมานายก อบต. มีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีลาออกจากราชการตั้งแต่วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลนั้น ถือเป็นการดำเนินการให้เป็นไปตามรูปแบบและขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น ตั้งแต่วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ ผู้ฟ้องคดีได้รับอนุญาตให้ลาออกจากราชการแล้ว ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ได้มีสถานะเป็นพนักงานจ้างของ อบต.

เมื่อผู้ฟ้องคดีได้ยื่นใบสมัครต่อนายอำเภอเพื่อสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๐ ผู้ฟ้องคดีจึงมีคุณสมบัติและไม่ได้มีลักษณะต้องห้ามในการรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๑๒ (๙) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ ดังนั้น การที่นายอำเภอมีประกาศให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามในการสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน จึงเป็นคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ศาลปกครองสูงสุดพิพากษายืนตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นเพิกถอนประกาศเฉพาะในส่วนที่ให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ (๙) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ ทั้งนี้ ให้มีผลย้อนหลังนับแต่วันที่มีการออกประกาศฉบับดังกล่าว (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อร. ๓๑๓/๒๕๖๖)

สรุปได้ว่า... ในวันที่เปิดสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ผู้ที่ประสงค์จะขึ้นสมัครจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ กำหนดไว้ในมาตรา ๑๒ กรณีที่ดำรงตำแหน่งซึ่งต้องห้ามมาตรา ๑๒ (๙) ไม่ว่าจะในหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน จะต้องยื่นหนังสือขอลาออกก่อน และวันที่ขอลาออกมีผลจะต้องเป็นเวลาก่อนสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน หากผู้ขอลาออกเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้ยื่นหนังสือขอลาออกจากราชการล่วงหน้าน้อยกว่า ๓๐ วัน โดยมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนดังเช่นกรณีพิพาท ที่ประสงค์จะขึ้นสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านให้ทันกำหนดเวลาตามประกาศรับสมัคร เมื่อประกาศคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลที่ผู้นั้นสังกัดได้ให้อ่านจนนายก อบต. เป็นผู้มีอำนาจอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร และนายก อบต. ได้เห็นควรอนุญาตตามที่ผู้ขอลาออกได้ยื่นไว้ในหนังสือถึงประธานคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบล ฉะนั้น การลาออกย่อมมีผลก่อนที่จะขึ้นสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน กรณีจึงไม่ถือเป็นผู้ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ (๙) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ และหากผู้สมัครฯ เป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ ในอนุมาตราอื่น ๆ ในวันที่ยื่นใบสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ย่อมถือเป็นผู้มีคุณสมบัติที่มีสิทธิสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านได้ด้วยประการฉะนี้ ... ครับ

ทำยนี้ ขอนแนะนำหนังสือวิชาการที่อ่านง่ายและน่าสนใจ โดยเป็นการรวมบทความอุทาหรณ์
จากคดีปกครอง เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับ ... “ กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน ” ท่านใดที่สนใจสามารถเข้าไปอ่าน
รายละเอียดกันได้ตามคิวอาร์โค้ดนี้ ...

<https://bit.ly/4guTPPM>
